

Karstulan kunnan lausunto – Maanalaisen verkkoinfrastruktuurin sijaintitietoja koskeva lakiluonnos

1. Vaikutusten arviointi (taloudelliset, toiminnalliset, yhteiskunnalliset, muut)

Karstulan kunta arvioi, että lakiesitys aiheuttaa erityisesti pienille kunnille merkittäviä taloudellisia ja toiminnallisia vaikutuksia. Tietoturva vaatimusten tiukentuminen, henkilöstön koulutus, mahdolliset turvallisuus selvitykset sekä järjestelmä- ja rajapintamuutokset tuovat lisäkustannuksia.

Kunnan ylläpitämät vesi- ja jätevesiverkostojen tarkat sijaintitiedot sisältävät kriittistä infrastruktuuria, jonka luovuttaminen tai siirtäminen uusiin järjestelmiin lisää tietovuotojen ja väärinkäytösten riskiä. Yhteiskunnallisella tasolla vesihuollon ja tietoliikenneyhteyksien tietoturva on keskeinen kansalaisten terveyden, turvallisuuden ja huoltovarmuuden kannalta.

Kunnan näkökulmasta hybridimalli on periaatteessa toimiva, mutta kriittisen vesihuollon ja televerkkojen osalta alueellinen ja rajattu tietojen luovutus on ainoa turvallinen toteutustapa.

2. Toimijoille asetetut uudet velvoitteet (rekisteröinti, tiedonanto, turvallisuus, näyttötoiminta)

Kunta näkee, että uudet velvoitteet ovat perusteltuja vain, jos ne eivät edellytä kriittisen infran tarkkojen sijaintitietojen luovuttamista keskitettyyn järjestelmään.

Kriittisten tietojen osalta:

- tiedonantovelvoitteiden tulee olla tapauskohtaisia
- turvallisuusvelvoitteiden tulee olla erittäin tiukkoja
- kunnalla tulee säilyä harkintavalta hyväksyä tai hylätä tietopyynnöt
- näyttötoiminnan tulee rajoittua vain tarpeellisen tarkkuuden tasolle

Kunta korostaa, että vesihuollon ja kriittisen televerkon tarkka paikkatieto tulee säilyttää vain kunnan omissa järjestelmissä, eikä lakia tule tulkita velvoittavan niiden toimittamista keskitettyyn palveluun.

3. 26 §:n verkkotietojärjestelmien luokat ja tietoturva vaatimusten riittävyys

Kunta pitää luokittelua sinänsä perusteltuna, mutta toteaa seuraavaa:

- Korkean turvaluokan tietojen osalta vaatimusten tulee olla erittäin tiukat ja yhtenäiset koko maassa.
- Tietoturva vaatimukset näyttävät kattavilta, mutta niiden käytännön toteutus riippuu siitä, **velvoitetaanko kunta luovuttamaan kriittisiä sijaintitietoja järjestelmään.**
- Vesihuollon ja kriittisen teleinfran osalta esitetyt turvaluokat eivät saa millään tavalla johtaa siihen, että tarkka paikkatieto tulisi automaattisesti saataville verkkotietokyselyjen kautta.

Kunta katsoo, että kriittisen infrastruktuurin sijaintitietojen turvaluokituksen tulee olla vähintään sama kuin puolustus- ja pelastustoimen kriittisillä järjestelmillä.

4. Sähköisen tietopisteen rahoitus ja toimialoilta perittävät maksut

Karstulan kunta painottaa, että rahoitusmallin tulee olla oikeudenmukainen eikä se saa muodostaa pienille kunnille kohtuuttomia kustannuksia.

Kunta katsoo, että:

- maksujen tulee olla kohtuullisia ja suhteutettuja toimijoiden kokoon ja resurssitasoon
- järjestelmää ei tule rahoittaa siten, että pienet kunnat joutuvat maksajiksi ilman vastaavaa hyötyä
- valtion tulee varmistaa kompensaatiot tai tukimahdollisuudet kunnille, joille velvoitteista aiheutuu merkittäviä investointitarpeita

5. Verkkotietokyselyn määräajat ja verkkotoimijan ilmoitusvelvollisuus

Kunta pitää määräaikoja sinänsä ymmärrettävinä, mutta korostaa, että:

- kriittisen infran osalta tietojen luovuttamisen tulee aina perustua erilliseen harkintaan, ei määräaikaan sidottuun automaattiseen prosessiin
- jos määräajat edellyttävät uudenlaista päivitystä tai manuaalista työmäärää, kunnalle syntyy lisäkustannuksia, joihin on varauduttava
- verkkotietokyselyn tulee mahdollistaa tiedon tarkkuuden rajaaminen turvallisuustason mukaisesti

Kunta ei voi hyväksyä mallia, jossa määräaika ohittaisi turvallisuusharkinnan.

6. Kokonaisturvallisuus ja uudet turvallisuusvaatimukset

Kokonaisturvallisuuden näkökulmasta Karstulan kunta korostaa erityisesti vesihuollon ja televerkkojen kriittisyyttä. Muuttunut turvallisuustilanne korostaa tarvetta varmistaa, ettei tarkka sijaintitieto joudu väärin käsiin.

Kunta pitää lakiluonnoksen turvallisuusvaatimuksia oikeansuuntaisina, mutta niiden riittävyys riippuu seuraavista periaatteista:

- tarkkoja kriittisen infran tietoja **ei saa luovuttaa yleisesti**
- luovutusten tulee perustua **tapauskohtaiseen lupamenettelyyn**
- kunnalla tulee olla oikeus rajoittaa tietojen tarkkuutta ja luovutusta
- kaikkien tietopalvelun tapahtumien tulee olla lokitettavia ja jälkikäteen auditoitavissa

Lisäksi kriittistä tietoa käsitteleville henkilöille tulee voida tehdä turvallisuusselvitys.

7. Muut huomiot hallituksen esitykseen

Karstulan kunta nostaa esiin seuraavat lisähuomiot:

- Kriittisen infran tietoturva tulee asettaa lainsäädännössä etusijalle.
- Lain toimeenpanossa tulee varmistaa riittävät siirtymäajat kunnille.
- Järjestelmien ei tule edellyttää päällekkäistä työtä tai monimutkaisia uusia rajapintoja.
- Hybridimallia tulee toteuttaa siten, ettei se pakota kuntaa luovuttamaan kriittisen infran tarkkoja sijaintitietoja keskitettyyn järjestelmään.